

zda hospodářsky cennějším jest užítek, plynoucí pachtýři z obdělávání půdy, či užítek z ovoce, připadající vlastníku. To podle dosavadních zjištění nelze spolehlivě posouditi. Okresní soud zjistil pouze, jaký jest výtěžek z ovoce z celé trati, která má výměru asi 100 měřic; nezjistil však, kolik z něho připadá na požadovaný pozemek a nezjistil také, jaký užítek má pachtýř z obdělávání orné půdy. Teprve porovnáním obou bude lze posouditi, zda užítek, který pobírá vlastník, či užítek, který pobírá pachtýř, je užitkem hlavním. Jest tudíž nutno, aby v tomto směru bylo řízení po případě místním ohledáním s přibráním znalců doplněno a aby pak o věci bylo znovu rozhodnuto.

Čís. 685.

Komisionářský poměr mezi bankou a upisovatelem rakouských válečných půjček není vyloučen tím, že upisovatel platil bance jen úředně stanovenou cenu upisovací a že banka dostávala provisi nikoli od něho, nýbrž od Vídeňské poštovní spořitelny.

(Rozh. ze dne 28. září 1920, Rv II 146/20.)

Žalovaná banka oznámila oběžníkem ze srpna 1918, že bude přijímati zálohy na IX. rakouskou válečnou půjčku. Žalující záložna složila pak u žalované banky zálohy celkovým penízem 40.000 K, jež pak žalovaná převedla na zálohový účet Vídeňské poštovní spořitelny. Když pro politický převrat k vypsání IX. válečné půjčky nedošlo, domáhala se záložna na bance vrácení splacených záloh a, byvši odmítnuta, žalovala o zaplacení uvedeného peníze v Kč. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl. Důvodů: Poněvadž jest nesporno, že žalovaná banka převzala od žalobkyně 40.000 K na zálohový účet IX. rakouské válečné půjčky, jest pouze otázkou, zda byla žalovaná oprávněna uložití zaslané jí peníze na zálohový účet Vídeňské poštovní spořitelny čili nic. Kdyby i pravdou bylo, že bylo ve všech úředních listech uveřejněno, že všechny rakouské banky přijímají již předem úpisy na tuto válečnou půjčku dle podmínek poštovní spořitelny stanovených, a že na rozkaz bývalé vlády rakouské oznámila žalovaná banka svým komitentům stejně znějícím oběžníkem ze dne 2. srpna 1918, že jako při půjčce minulé přijímá již nyní zálohové vklady pro příští rakouskou válečnou půjčku, plyne z předložené listiny, že toto súčtování předchozích válečných půjček, zejména IV. válečné půjčky dalo se na zvláštním účtě jmenované banky s další podmínkou, použití učiněných splátek k úhradě valuty upsané rakouské válečné půjčky. Pak-li tedy žalovaná banka dopisem ze dne 2. srpna 1918 vyzvala žalobkyni k upisování IX. rakouské válečné půjčky oznamujíc, že jako při půjčce minulé přijímá již nyní zálohové vklady pro příští rakouskou válečnou půjčku při velice výhodném zúročení 4¼ proc. s podmínkou, že vkladů těchto bude použito výhradně k upsání válečné půjčky, a pak-li žalující záložna akceptovala toto vyzvání a zaslala pak žalované bance 15.000 K a 25.000 K, a žalovaná banka příjem těchto peněz potvrdila ve prospěch zálohového účtu rakouské válečné půjčky — plyne z toho, že částky ty přijaty jako při minulé půjčce IV. na zvláštní účet filiálky žalované banky, že žádný zvláštní příkaz k uložení peněz těch na konto

Vídeňské poštovní spořitelny dán nebyl, a že, použila-li žalovaná banka peněz těch na zálohový účet Vídeňské poštovní spořitelny, učinila tak na vlastní nebezpečí a nemůže obligační poměr banky k poštovní spořitelně nijak býti závazným vůči komitentů bank, pokud tento nepřipouští výslovně k tomu, aby se jím složená záloha ukládala na zálohové konto Vídeňské poštovní spořitelny. Jestliže právní jednání, které bylo mezi žalující stranou a žalovanou bankou, obchodem dle článku 360 obch. zák. Dle článku 361 obch. zák. jest povinen komisionář obchod s péčí obchodníka a v zájmu komitenta provésti podle příkazu. Rozhodným jest pouze příkaz komitentův. Použila-li žalovaná banka zálohového vkladu žalobcova nikoliv tak, jak učinila při minulé IV. rakouské válečné půjčce na svém zvláštním kontě, jak připomínala ve svém oběžníku ze dne 2. srpna 1918, nýbrž k uložení zálohy na zálohové konto Vídeňské poštovní spořitelny, nejednala dle příkazu a jednala dle článku 369 obch. zák. na své nebezpečí. Protože pak dle § 6 zák. ze dne 10. dubna 1919, čís. 187 sb. z. a n. závazky, znějící na koruny rakousko-uherské měny, které jsou splatny v oblasti československého státu, platí se v korunách československých, při čemž se počítá 1 Kč za 1 korunu rakousko-uherskou, protože dále závazek žalované banky jest splatný v oblasti českosl. státu, a protože dále dle rozhodnutí ministerstva financí vklady mezi jednotlivými peněžními ústavami jsou úplně volné a ani 10 proc. nepodléhá státnímu zabavení pokud se týče zadržení, jako jest tomu u soukromníků, a protože konečně i v tom případě, že by byla dala žalobkyně příkaz k uložení na zálohové konto Vídeňské poštovní spořitelny, měla žalovaná banka od převratu až do doby, kdy dne 6. února 1919 byla vydána záповěď převodu hotovostí z území republiky rakouské do území republiky československé, dosti času, aby si vklady z poštovní spořitelny Vídeňské vybrala, jeví se námitka předčasnosti žaloby neodůvodněna a žalobní nárok plně odůvodněn. O d v o l a c í s o u d rozsudek potvrdil. D ů v o d y: Mínění soudu první stolice, že tu jde o obchod z komise mezi žalobkyní a žalovanou, není správným. Udělí-li někdo bance rozkaz, aby mu koupila cenné papíry, jedná banka pravidelně jako komisionář kupitelův. Při upisování válečných půjček ale tomu tak nebylo. Odvolacímu soudu jest známo, že při upisování válečných půjček neplatil upisovatel bance žádné provise, nýbrž jen úředně stanovenou cenu upisovací a že banka obdržela provise od Vídeňské poštovní spořitelny. Z toho dlužno souditi, že banky dlužní úpisů válečných půjček, které byly u nich upsány, nepřevzaly od poštovní spořitelny ve Vídni pouze jako mandataři upisovatelů a na účet těchto, nýbrž že je svým vlastním jménem upisovatelům prodávaly. Že tomu bylo tak i v tomto případě, vyplývá z obsahu korespondence mezi žalovanou bankou a žalobkyní. Kdyby žalovaná byla zálohy 15.000 a 25.000 K přijala, aby je u poštovní spořitelny ve Vídni složila na účet žalobkyně, byla by ve svých dopisech ze dne 2. září, 5. září a 13. září 1918 sdělila, že přijímá zálohy na zálohový účet u poštovní spořitelny a pak že příkazu jí danému vyhověla tím, že peníze jí zaslané složila u poštovní spořitelny. To se však nestalo, nýbrž ve svých dopisech sděluje žalovaná, že přijímá zálohové vklady při úročení 4¼ proc. s podmínkou, že vkladů těchto bude použito výhradně k upsání válečné půjčky a pak že zaslané peníze píše ve prospěch zálohového účtu žalobkyně, o poštovní spořitelně ve Vídni se nezmiňuje. Pakliže však žalovaná ne-

jednala jako komisionář žalobkyně, nýbrž jednala vůči žalobkyni vlastním jménem, jest pro posouzení právního poměru mezi žalobkyní a žalovanou lhostejno, co musela žalovaná učiniti, aby mohla žalobkyni svého času dlužní úpisy válečné půjčky odevzdati, zdali musela k tomu cíli sama zálohu u poštovní spořitelny ve Vídni složiti a zdali žalobkyně o tom věděla, že záloha musí býti u poštovní spořitelny složena. Právní poměr mezi žalovanou a poštovní spořitelnou nemá pro posouzení věci významu. Jelikož žalovaná drží vyplacené jí zálohy bez právního důvodu, jest povinna je vrátiti a to jak správně uvádí rozsudek první stolice, podle § 6 zákona ze dne 10. dubna 1919, č. 187 sb. z. a n. v korunách československých.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc soudu první stolice, by ji znovu projednal a rozhodl.

Důvody:

Obě předchozí stolice položily za základ svému rozhodnutí pouze obsah korespondence mezi soupeři, odmítнувše vyšetřiti okolnosti, jež žalovanou stranou byly tvrzeny a o nabídnuté důkazy opřeny. Odvolací soud, vycházeje z právního názoru, že žalovaná strana nejednala jako komisionář žalující strany, nýbrž jménem vlastním, prohlásil pro posouzení právního poměru mezi soupeři za lhostejno, co musela žalovaná strana učiniti, by mohla žalobkyni svého času dlužní úpisy válečné půjčky odevzdati, zdali musela k tomu cíli sama zálohu u poštovní spořitelny ve Vídni složiti a zdali žalobkyně o tom věděla, že záloha musí býti u poštovní spořitelny složena. Než právní názor odvolacího soudu, že žalovaná strana nejednala jako komisionářka strany žalující, jest mylný, vratkými jsou tudíž i důsledky další, vyvozované z onoho právního názoru, a věc bez vyšetření okolností, o nichž byly žalovanou stranou nabídnuty důkazy, není zralou k rozhodnutí. Odvolací soud, vycházeje z předpokladu, že při upisování válečných půjček neplatil upisovatel bance žádné provise, nýbrž jen úředně stanovenou cenu upisovací a že banka od Vídeňské poštovní spořitelny provise obdržela, dospívá k úsudku, že banky dlužné úpisy válečných půjček, které byly u nich upsány, nepřevzaly od poštovní spořitelny ve Vídni pouze jako mandatáři upisovatelů a na účet těchto, nýbrž že je svým jménem upisovatelům prodávaly. Tohoto úsudku nelze sdíleti, i kdyby správným byl předpoklad, z něhož vycházel soud odvolací. Okolnost, že upisovatel neplatil bance žádné provise, poměru komisionářského o sobě nevylučuje. Úplatnost nevytýká zákon jakožto pojmový znak komisionářství (čl. 360 obch. zák.). Ovšem vyžaduje zákon, by komisionář uzavíral obchody po živnostensku, t. j. za účelem dosažení zisku. Na tom však, jakým způsobem a z jakého zdroje zisku docílí, nikterak nezáleží. Není proto v daném případě komisionářský poměr vyloučen tím, že upisovatel platil bance jen úředně stanovenou cenu upisovací a že banka dostávala provisi nikoliv od něho, nýbrž od Vídeňské poštovní spořitelny. Právní názor odvolacího soudu, že banka dluhopisy svým upisovatelům prodávala, jest v rozporu s předpokladem téhož soudu, vedle něhož upisovatelé platili bance jen úředně stanovenou cenu upisovací. Tomu-li tak, byla přejímací cena již předem

pevně stanovena a nebylo místa pro nějaké prodávání, to jest pro budoucí dohodu o ceně. Zbývá jen ještě otázka, zda upisování dělo se na účet žalující strany, to jest, zda výhody z upsání půjčky šly k dobru žalující strany čili nic. Výhoda ta záležela hlavně v tom, že upsaný peníz, skytal daleko vyšší úrok, než který jinak byl obvyklým. Žalující strana sama uvádí, že v době vkladů byly $2\frac{1}{2}$ proc. úroky obvyklou úrokovou mírou u vkladů, žalovanou bankou bylo jí však přislíbeno $4\frac{1}{8}$ proc. úrokování. Ovšem vychází odvolací soud dále z názoru, že žalovaná banka nemůže odvolávat se k osudu peněz u Vídeňské poštovní spořitelny proto, že se žalovaná banka ve svých dopisech nezmiňuje o tom, že peníze zašle na zálohový účet Vídeňské poštovní spořitelny. Bude-li však dokázáno, že žalovaná banka, chtěla-li žalující straně svého času dluhopisy válečné půjčky odevzdati, musela sama zálohu u Vídeňské poštovní spořitelny složit a že žalující strana o tom věděla, bude tím ospravedlněn úsudek, že žalující strana upsáním půjček a složením zálohy dala na jevo svůj souhlas i k tomu, by peníze, jí složené, byly u Vídeňské poštovní spořitelny složeny, poněvadž jinak příkaz, udělený žalované bance, nebyl proveditelný. V tomto případě použila žalovaná banka peněz tak, jak odpovídalo to vůli komitentky a nebezpečí, vyplývající z tohoto použití, postihuje stranu žalující.

Čís. 686.

W — konto.

Vzal-li komitent bez námitek na vědomí zprávu o zřízení zvláštního konta, vzdal se práv, příslušejících mu dle § 376, odstavec třetí, obch. zák. Žalobu jeho, domáhající se výplaty v Kč, jest zamítnouti pouze pro tento-kráte.

(Rozh. ze dne 28. září 1920, Rv II 160/20.)

Žalobce dal 31. ledna 1919 žalované Jihlavské filiálce banky příkaz, by mu nakoupila 100 akcií Anglo-rakouské banky a 3. února 1919 příkaz ku prodeji těchto nakoupených akcií. Provedení této transakce stalo se na vídeňské burse, jednak proto, že žalobce za to žádal a dále proto, že na pražské burse nebylo 3. února 1919 zmíněnými akciemi dosud obchodováno. Banka prodala pak dne 4. února 1919 akcie na vídeňské burse, výplata za ně měla nastati dnem 14. února 1919. Dopisem ze dne 13. února oznámila žalovaná banka žalobci, že výtěžek za prodané akcie převedla na uzavřené konto vídeňské, proti čemuž se žalobce neohradil. Žalobě jeho, by žalovaná mu vyplatila výtěžek v korunách československých, procesní soud první stolice nevyhověl. Důvody: Jakkoliv má žalobce nárok dle čl. 361 obch. zák., aby mu bylo vyplaceno, co utrženo za 100 akcií Anglo-banky, žalované bance do prodeje daných, jest přes to žalobní nárok, aby se tak stalo v korunách československých, neodůvodněným. Žalobce dal žalované bance rozkaz k prodeji zmíněných papírů na burse v í d e ň s k é, nemůže proto považovati za kupitele banku samotnu ve smyslu čl. 376 obch. zák. odstavec druhý a musí se podrobiti důsledkům plynoucím z udělení jeho vlastního příkazu. Dle § 1 nař. vlády československé republiky ze dne 6. února 1919, č. 57 sb. z. a n.